

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. XIII. Benedictio non adhibetur secundis nuptiis ex parte utriusque,
quando uterque in primis nuptiis fuit benedictus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

vit Matrimonia clandestina, & requisivit præsentiam Parochi & testium, jam ante solemnes benedictiones factis constat Ecclesiæ de Matrimonio contracto; adeoque ex ea parte ad vitandum scandalum, non videntur illæ benedictiones esse necessariæ.

451. *Trident. nuspiam explicite significat necessitatem benedictionis.*

Undè etiam Tridentinum nuspiam explicite significat illam necessitatem; uti nec Rituale Rom. quod signum est, hodie non esse ita obligatorias, sicut fortè antiquis temporibus erant; quia jam semper intercedere debet aliqualis benedictio, scilicet illa verba Parochi: *Ego vos in Matrimonium conjungo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti*, quæ verba antiquitus non erant necessaria.

Interim etiam hodie videtur aliqua esse obligatio istarum benedictionum ex eo, quòd sint ritus aliquis, in solemnè administratione adhiberi solitus, qui proindè juxta definitionem Trid. sess. 7. de Sacram. in genere Can. 13. sine peccato à ministris prohibito non potest omitti.

Ut autem Matrimonium non consummetur ante illas, sive petendo, sive reddendo, Ecclesia optat quidem, sed nusquam gentium præcipit, sciens quòd in multis casibus præceptum non observaretur propter fragilitatem hominum; & sic potius cederet in laqueum animarum, quàm in ædificationem.

452. *Ratio Aliquorum, cur potius liceat reddere debitum, quàm petere impugnatur.*

Et verò, quæ putas est ratio, quare potius liceret reddere debitum, quàm petere? Quia, inquis, petere est voluntarium, reddere autem necessarium.

Sed contra: nemo tenetur reddere nisi debito ordine & tempore petatur, & nisi petens absque peccato possit copulari; jam autem, ut supponitur, petens non potest pro isto tempore absque peccato copulari; ergo altera pars non tenetur reddere, quia teneretur cooperari peccato petentis; adeoque peccare, quod implicat. Neque idem est, quando habens votum castitatis petit debitum; nam tunc altera pars potest licitè copulari, si ipsa petat debitum, quia & ille tunc non peccat, qui habet votum castitatis; hic autem necessariò unus debet peccare.

Itaque si reverà peccatum est, petere pro tali tempore copulam, sive Matrimonium consummare, neuter conjux tenetur alteri reddere, etiam post elapsum bimestre, quod alioquin conceditur ad deliberandum de ingressu Religionis.

453. *Sententia Aversa de hac re.*

Et certè (inquit Aversa sup. §. Item) si habere copulam ante benedictionem reputetur peccatum vel mortale, vel veniale, juxta talem existimationem, alter non solum non tenetur, sed nec potest licitè reddere, sub reatu culpæ mortalis vel venialis; quia copula esset culpabilis, non so-

lùm ex parte petentis, sed etiam ex parte reddentis.

Si autem solum de convenientia, & exhortationem Concilii, non sit habenda copula, Sanchez lib. 3. disp. 12. n. 13. videtur illum, qui rogatur, teneri reddere; quod prævaleat jus justitiæ cuiusque confitenti convenientiæ. Sed potius videtur non teneri reddere; quàmvis licitè possit ab omni culpa. Quoniam ipse habet potestatem lendi servare consilium tam pium spiritus sancti, & exhortationem sacri Concilii. Quæ saltem habet hanc vim, ut non possit justè cogi conjux ad habendam copulationem, & servare id, quod sub optatione an sit debitum sub reatu culpæ, nisi benedictionem accipere, quando per alium non fiat, quòd minus accipit. *Hæc Aversa.*

Porro ad fundamentum hanc opinionem datur: conjuges non habere erga se copulationem in corpore pro isto tempore bimestri; sicuti ergo ante bimestre tenentur conjuges reddere debitum, ita etiam ante benedictionem, tamen reddere non peccarent, sicuti ante bimestre reddere non peccant. Alioquin Concilium hortaretur conjuges ad id, quòd illicitum est, & injustum; neque enim facit difficultatem inter exigentem debitum, & reddentem, sed utrumque hortatur ad abstinentiam à copulatione ante benedictionem.

Sed contra; hæc via fieri poterit, ut per multos etiam annos possint conjuges licitè reddere debitum, si Parochus nolit per multos annos sponso benedicere per se vel per alium.

Respondetur: Concilium non esse intelligendum, nisi de tempore congruo, quando licet benedictio rationabiliter differatur; quæ tali casu cessat consilium Ecclesiæ & exhortatio sacri Concilii; proinde cessat, quando sunt secundæ nuptiæ ex parte utriusque, ut patet ex Concilio, sequens quæ talis est:

CONCLUSIO XIII.
Benedictio non adhibetur secundis nuptiis ex parte utriusque, quando uterque in primis nuptiis fuit benedictus.

Hæc Conclusio certa est, sive spectetur jus scriptum, sive consuetudinem; quàmvis enim sit aliqua diversitas inter jus scriptum & consuetudinem, quando licet secundæ nuptiæ ex parte unius tantum, equidem secundis nuptiis ex parte utriusque. Omnes admittunt, tam ex jure scripto, quàm

BIBLIOTHECA
Sacramentum
Matrimonii

Quid si ante consummatum Matrimonium detur divorcium?

ex consuetudine, nullam penitus benedictionem esse adhibendam, præter illa verba Parochi: Ego vos in Matrimonium conjungo &c. que (sicuti alibi notavi) potius sunt approbatio Matrimonii, quam benedictio, quamvis etiam aliquo modo possent dici benedictio; sed de hac ipsa in præsentia non tractamus, at patet ex præced. Conclusionem.

Intelligendo ergo Conclus. præsentem, uti & præcedentem intelleximus, scilicet de benedictione Sacerdotali, quæ solet dari in Ecclesia, celebratâ Missâ; probatur ex cap. 3. de Secundis nuptiis. Vir autem vel mulier ad bigamiam transiens, non debet à Presbytero benedici. Rogas: quæ ratio? Quia, inquit, cum alia vice benedicti sint, eorum benedictio iterari non debet.

Ex qua ratione colligitur, secundum hoc jus neque benedici debere secundis nuptiis ex parte unius tantum, sive viri sive femine; quia textus solum ponderat benedictionem in prioribus nuptiis acceptam, ne ea iteretur: iteraretur autem, sive sola mulier, sive solus vir fuerit alia vice benedictus; quia benedictio, quæ solet dari, utrumque conjugem afficit: Et hinc Pontifex disjunctivè loquitur: Vir vel mulier. Ergo ubi alteruter illam accepit in priori conjugio, prohibetur ejus iteratio.

Nec obstat (inquit Sanchez lib. 7. disp. 82. n. 15, ubi tenet hanc sententiam) textum dicere in plurali: Quia cum alia vice benedicti sint; & sic videtur petere utriusque in primis nuptiis benedictionem. Cum enim præmississet: Vir vel mulier, usus est numero plurali, ut vel sic comprehendat utrumque conjugem, quasi dicat, sive vir sive mulier benedicti sint.

Nec obstat etiam, textum dicere: Vir vel mulier ad bigamiam transiens, non enim bigamie inicitur, ut ratio, statim in textu subjuncta, demonstrat, sed sensus est: Ad bigamiam transiens, id est, ad secundas nuptias, sive reverà per eas fiant contrahentes bigami, quando videlicet prius Matrimonium fuit consummatum, sive non, defectu consummationis prioris Matrimonii; ut notat Hostiensis Sum. tit. de Secundis nuptiis, ibi: Nec obstat, quod dicitur inf. eod. Vir, ibi: Ad bigamiam: exponere enim, id est, ad secunda vota, inf. eod. c. 1. Sed hoc idè dicitur; quia per secunda vota sæpius contrahitur bigamia; ergo non est vis nisi in benedictione jam recepta, quæ iterari non potest, sicut apparet in illo cap. Vir, ibi: Quia cum alia vice benedicti sint, non debet eorum benedictio iterari; & arg. sup. de Bigamis: Quia circa, quod verius puto, quidquid Alii dicant. Hæc ille.

Unde ad hanc quæstionem: si duo con-

trahant Matrimonium, & ambo benedicantur, demum ante consummatum Matrimonium fertur divorcium propter impedimentum consanguinitatis probatum; vel aliud canonicum, & uterque ipsorum convolat ad secunda vota, nunquid benedictio dabitur in his secundis nuptiis? Ad hanc, inquam, quæstionem respondetur negativè, non obstantibus variis rationibus in contrarium.

Prima: quia intentio primæ benedictionis deficit, per consequens & effectus. Secunda; quia deficiente principali, deficit etiam accessorium, nec valet quod sequitur ex eo, vel ob id. Tertia; quia in benedictione videtur inesse conditio, scilicet si nuptiæ secutæ fuerint. Quarta; non prohibetur benedici, nisi ad bigamiam transiens, ut inf. eod. Vir: sed tales non sunt bigami, sup. c. de Bigamis, Debitum. Quinta; quia benedictio videtur magis respicere consummationem Matrimonii, quam contractum, undè dicitur: Sis secunda in sobole &c. Sexta; quia Decret. inf. eod. Vir, videtur loqui de corrupta: quando dicit, Vir vel mulier, & non dicit, Virgo.

Sed contra, inquit, Hostiensis, quia mulieris appellatione etiam virgo continetur, ut in Evangelio: Quid mihi & tibi mulier? Et iterum: Mulier ecce filius tuus: ad idem ff. de Verb. signif. Mulieris. Præterea: nuptiæ non dicuntur propriè benedici, sed ipsæ personæ: & non potest negari, quin benedictæ sint ipsæ personæ, arg. sup. de Tempor. Ord. Consultationi. Spiritualis enim benedictio tantæ efficacæ est, quòd semper transit, nisi inveniatur obicem contrariæ voluntatis, sup. de Bapt. Majores, in fine: Benedictio ergo semel recepta, non potest amitti, sup. de Divortis, Quanto: quia quod factum est nequit non fieri, 32. q. 5. Si Paulus, ff. de Capt. & postlim. re. In bello, §. factæ.

Nec obest, quòd intentio videtur deficere; quia licet intentio nuptiarum deficiat, non tamen intentio benedictionis; immò & dans & recipientes, intendebant dare benedictionem, & recipere, & Matrimonium tenere, arg. sup. de Sponsal. Ex litteris, 1. & c. Consultationi. Ideòque non caret effectu, quod tali tempore datum est & receptum, arg. C. de Testam. l. 1. Et etiam si non valet, ut ago, valet tamen prout valere potest, & materia magis spectanda est, quam vitium temporale, ff. de Liber. & posthu. Si quis posthumus. Hæc ille. Et sic responsum est ad primam, quintam & sextam rationem.

Ad 2. respondet 1. Hoc accessorium fortius est principali, & sic remanet, quamvis principale deficiat; arg. sup. de Jurejur.

M m m m 3 De.

Probatur dandam esse benedictionem secundis nuptiis.

460. Oppositum probatur ex Hostiensis.

461. Occurritur evasioni. Et respond. ad 1. 5. & 6. rationem prioris sententia.

Resp. ad 2. rationem.

457. Ex qua ratio colligitur...

458. Nec obstat etiam...

459. Unde ad hanc quæstionem...

Debitores. Vel dic: quod aliud est in accessorio spirituali & naturali, quam temporal; ut patet ex superioribus; & in his quæ notavi sup. de Spons. duorum, §. In quibus, vers. Aut utraque de præsentis, & sequentibus.

Resp. ad 3. & 4.

Ad 3. dicit: et si conditio subintelligitur, valet quod agitur, & conditio pro non adjecta habetur; arg. sup. de Condit. appol. cap. fin. in fine. Ad 4. habes responsum sup. Nec obstat &c.

462.

Hanc sententiam amplectitur Sanchez, Gutierrez, Bonacina, Aversa, & Alii.

Atque hanc sententiam sic explicatam, & propugnatam, amplectitur Sanchez sup. n. 26. Gutierrez de Matr. c. 106. n. 15. Bonacina q. 2. p. 9. n. 11. & q. 4. p. 6. n. 4. Aversa q. 20. lect. 1. §. Ac etiam. & Alii, qui præcipue se fundant in eo, quod benedictio non proprie respiciat nuptias, sed personas; & idè deficientibus nuptiis, non deficiat benedictio.

Quod etiam probant ex d. cap. Vir, ubi interdicitur benedictio secundarum nuptiarum, ne repetatur benedictio, ut sup. vidimus. At si nuptiis proprie benedictio impertiretur, non diceretur repetita in secundis, quæ prorsus diversæ sunt.

463.

Objectio.

Sed dicit aliquis: esto benedictio respiciat personas, non tamen quascumque, sed conjugatas, idque in ordine ad generandam prolem, ut patet ex verbis, sup. relatis ex Hostiensis: *Sis secunda in sobole*. Atque in casu proposito personæ non sunt verè conjugatæ, ac proindè nequeunt debite generare prolem, ergo &c.

Solvitur.

Resp. fit quidem mentio in benedictione, generationis prolis; sed hoc idè, quia regulariter Matrimonium contrahitur ad illum finem, ad quem etiam institutum est à Deo; hinc tamen non sequitur benedictionem fallam esse, si vel infœcunda sit vel omninò sterilis; quia equidem verum est, quod Ecclesia desideret fecunditatem, quod utique desiderium per illa verba solum significatur.

464.

Alia obiectio diluuntur. Atenti jure scripto nuptia 2. ex parte unius tantum non sunt benedicienda. Rit. Rom.

Nec obstat: quod personæ illæ non sint verè conjugatæ, quia saltem in foro Ecclesiæ pro talibus habentur, quod sufficit, ut in foro Ecclesiæ iis possit adhiberi illa benedictio, & hæc ipsa effectum suum habeat, quocumque tempore fuerint legitime in foro Dei conjugati.

Itaque spectando præcisè jus scriptum, existimo probabilius, nec debere Parochum, nec posse benedicere secundas nuptias; estò solum sint secundæ ex parte unius, sive viri, sive mulieris, juxta illud Rit. Rom. Tit. de Sacram. Matr. *Caveat etiam Parochus, ne quando conjuges in primis nuptiis benedictionem acceperint, eos in secundis benedicat, sive mulier, sive etiam vir ad secundas nuptias transeat.*

Nec hoc est contra Trident. sess. 24. c. 1. de Refor. Matr. ubi simpliciter constituitur, nuptiis esse benedicendum; intelligitur enim de primis; aut si de secundis, in casu non prohibito per jus canonice. Omitto, Tridentinum non simpliciter hoc constituit, sed tantum hortari eos, ut scilicet illa suscipiant benedictionem, quæ nunc non est prohibita.

Rogatur autem aliquis; an quod per se minus, attento jure scripto, idem sit de benedictione, attendè consuetudine? Aliqui dicunt, consuetudinem hic non posse derogare scriptum, nisi Pontifex probe eam approvet, & per taciturnitatem suam eam approvet.

Ducuntur, quia licet ea consuetudo consideretur, ut in reliquis consuetudinibus habeat derogandi legi; id tamen non in Sacramentalibus, qualis est benedictio, ubi Clemens 5. decreverunt, quibus suscipiendis necessarium, uti in rationibus in hac parte præferti: *Duorum*. Ubi est novum jus & non declaratio antiqui, uti notat Gloss. ibi verb. *Duorum*. Non dicit, *Declaratum*, quod per rationem Innoc. & Hostiensis.

Sed quæ illa opinio? Audite Hostiensis supra: *In aliquibus, inquit, Ecclesiis observatur de consuetudine præterita, quod benedictio benedicitur. In aliis non inspicuntur bigamiam viri, sed multas tantum, dicentes, quod benedictio tantum mulieri præstatur; sed male dicunt, quia non ad impati judicantur, ut sup. de Divortio, *Gaudemus*, §. *Sens*. in fin. & live si five mulier alias receperit benedictionem non debet benedictio iterari, communi enim est utrique, neque unus alteram recipere potest, & idè si alteram secundo contrahat, non dabitur benedictio, nam caro benedicta trahit ad benedictionem, ut sic tota, una simul est per carnis copulam, sup. de Regul. de Apostolicam; censetur benedicta, argum. de Consecr. Eccles. vel altar. *Quod a sanctificatur enim vir infidelis per matrimonium fidelem, & è converso, ut ad q. 1. ibi: *Siquis frater*.**

Nota tamen bene: quod consuetudo attendenda sit & toleranda, si ipsam bene sciat, non alias. Et facit ad hoc, quod notavi sup. de Cogn. spirit. §. *Quis si infidelis*, vers. *Effectus vero*, & vers. *Alii dicunt*. Sed certè in Sacramentis & hujusmodi non excusat consuetudo, nisi per Papam, vel per jus approbetur, sup. de Tempor. Ordin. c. 2. Hucusque Hostiensis.

IB O Sacramentum par...

Igitur sententia Hostiensis est; quod, ut consuetudo hic valeat, debeat per Pontificem ex certa scientia approbari; pro qua facit d. Clement. dum ait: *In hac parte*. Ergo excepto eo casu, non valet consuetudo, quantumvis generalis; & in illo valet, eod quod Pontifex ibi sic statuerit.

467. Sed verius est, inquit Sanchez sup. n. 20. nec in Sacramentalibus desiderari scientiam Pontificis; sed posse, eo ignorante, legitime induci consuetudinem, quæ legem aboleat, atque ab ejus transgressionis culpa excuset. Quia textus cap. fin. de Consuetudine, decidit generaliter, consuetudinem rationi consentaneam vim obtinere cuiuscumque legis destruedæ: nec petit scientiam Pontificis: nec major discriminis ratio invenitur circa Sacramentalia. Hæc ille, citans multitudinem DD.

468. Subdo ego verba ipsius cap. fin. *Cum ratio sint graviora peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam: nemo sane mentis intelligit, naturali juri (cujus transgressio periculum salutis inducit) quacumque consuetudine (quæ dicenda est verius in hac parte corruptela) posse aliquatenus derogari. Licet etiam longævæ consuetudinis non sit vitis auctoritas: non tamen usque adeo valitura, ut vel juri positivo debeat præjudicium generare, nisi fuerit rationalis & legitime sit præscripta.*

Ergo si fuerit rationalis & legitime præscripta, usque adeo est valitura, ut juri positivo possit præjudicium generare. Cum autem d. cap. non excipiat jus Sacramentale, neque nos excipiamus. Et aliunde fieri potest, ut consuetudo contra jus Sacramentale, sit rationalis & legitime præscripta sine scientia, nedum approbatione explicita Papæ.

469. Nec obstat cap. 2. de Tempor. Ordin. quod Hostiensis sup. pro se allegat, imò ex eo probatur communis doctrina, ibi: *Et nisi multitudo & antiqua consuetudo terra esset, taliter ordinati non deberent permitti in susceptis Ordinibus ministrare. Ubi Gloss. verb. Antiqua, inquit: Arg. quod consuetudo excusat in delictis. Et post pauca: Vel dic, quod consuetudo excusat in iis, quæ sunt contra jus positivum, dum tamen sit rationalis & præscripta.*

Loquitur autem illud jus de consuetudine suscipiendi Ordines sacros extra jejunia Quatuor Temporum, quam ibi Pontifex revocat dicens: *Significamus, quod consuetudo illa (nisi potest institutioni Ecclesiasticæ inimica) penitus est improbanda. Interim quoad non fuit revocata & improbata, excusavit Ordinatos tam à culpa, quam à poena. Ergo ut consuetudo abroget legem Ecclesiæ in Sacramentalibus requiritur scientia*

& positiva approbatio Pontificis, negatur Consequentia; sed sufficit, ut Pontifex eam positivè non improbet.

Sicuti improbat consuetudinem contrahendi Matrimonium infra gradus prohibitos, cap. *Quod super his*, 5. de Consanguin. ibi: *Ne autem infra gradus prohibitos Matrimonium contrahatur, debes publicè inhibere, & presumptores Ecclesiasticè districtione punire, non obstante consuetudine, qua dicenda est potius corruptela.*

Quid ergo dicendum ad dict. Clementinam? Potest responderi (inquit Sanchez sup.) cum Pontifex possit eam consuetudinem abrogare, atque antiquum jus ad suam pristinam vim restituere, voluisse non abrogare, sed ut ea servaretur, & hoc est quod ait: *Volimus, quasi dicat, nolumus abrogare, sed volumus ut servetur. Et quod ait: In hac parte, est quasi dicat, non esse consuetudinem circa alia, ac proinde circa alia non derogari legi. Quod autem ait, Decernimus; nihil aliud est, quàm continuatio consuetudinis, quæ licet vim antea haberet, poterat denuò à Pontifice aboleri. Hæc ille.*

Sed audiamus etiam Navarrum Sum. lat. c. 22. n. 83. Nec obstat dicere: quod consuetudo in Sacramentalibus non valet; quia quidquid dubitet Roch. cum citatis ab eo, in cap. fin. de Consuet. contrarium est verum, & probatur irrefragabiliter per cap. *De trina*, de Consecr. dist. 4. juncta Gloss. immò & cap. 2. de Temp. Ordin. ibi: *Nisi antiqua consuetudo, & Gloss. ejusdem; licet Aliqui tam illum, quàm illam incautè pro contraria parte citent: & supra dictum est, consuetudinem, quæ aliis verbis alibi Extrema Unctio ministratur, esse servandam; sicut & aliis verbis à Græcis & Latinis Baptismus ministratur, & alibi aliis verbis Matrimonium per Sacerdotes celebratur, & in Ordinibus conferendis aliud alibi habet consuetudo extra substantialia. Hæc ille.*

Loquitur autem de consuetudine in præfenti controversia, & dicit per eam induci posse, ut non solum cum virgo nubit viduo; sed etiam cum virgo ducit viduam, vel cum vidua nubit viduo, benedicatur vel reiteretur benedictio; licet rationabilior sit consuetudo in primo membro, quàm in secundo, & in secundo, quàm in tertio; quia, inquit, hæc prohibitio juris humani est, & sicut per legem, ita per consuetudinem contrariam tolli potest.

Rogas ab eo; quæ sit ratio istius prohibitionis? Ratio, inquit, non est illa, quam dat Gloss. c. 1. & c. *Vir*, de Secundis nupt. scilicet, quod Sacramentum non debet iterari. Tum, quia hæc benedictio est quid Sacramentale, & non Sacramentum, Tum, quia Sacramenta non imprimuntur chara-

470. Resp. Sanchez ad d. Clementinam.

471. Idem sentit Navarrus.

Ostenditur.

472. Quæ sit ratio prohibitionis benedictionis.

Et.

sterem, iterabilia sunt: nam & Matrimonium, quod Sacramentum est, iteratur, & etiam Extrema Unctio, quam verum Sacramentum esse definit Concilium Trident.

Est autem ratio solida, quod Ecclesia vult benedictionem hanc super ullam personam reiterari, & quamvis alii alias rationes, cur id veterit tradant, nobis solidior videtur esse illa, quod dedecere videtur, ut benedictiones solemnes rerum & personarum, quales sunt Consecratio Ecclesiarum, Altaris, Virginum, Catechismus, Exorcismus, Ordinum, & alia similes iterentur, ne vilipendantur. Ita Navarrus.

Interim hæc ratio non est tam urgens, quin propter alias rationes, maxime sciente & non contradicente Pontifice, immo eo approbante, poterit ea lex in parte, vel in toto, consuetudine aboleri. Et verò abolitam esse in aliquibus locis, satis clarè significat Rit. Rom. supra, dicens: Sed ubi ea viget consuetudo, ut si mulier nemini unquam nupsit, etiamsi vir aliam uxorem habuerit, nuptiæ benedicantur, ea servanda est. Sed vidua nuptias non benedicat, etiamsi ejus vir nunquam uxorem duxerit. Ubi, ut vides, approbatur à Pontifice Paulo 5. cujus iussu editum est hoc Rituale, consuetudo benedicendi nuptias secundas, si mulier nunquam antea fuerit benedicta.

Atque hæc consuetudo viget in Provincia Mechliniensi, in cujus Rituali sequentia lego verba: *Secundæ nuptiæ non sunt benedicendæ, illæ verò censentur secundæ (ut non benedicantur) quæ sunt secundæ ex parte femine, quàmvis sint primæ ex parte viri. Nec refert, an ipsa vidua secundò nubens sit virgo vel non; sed an sit semel benedicta: unde quæ semel nupsit, sed ante benedictiones recipias vidua facta est, cum postea iterùm nubis, benedicenda est, & quæ semel est benedicta, non est iterùm benedicenda.* Ita Rituale Mechliniente eonformiter ad Rit. Romanum.

Quæ etiam consuetudo viguit tempore Doctoris Angelici, & D. Seraphici. Sic enim ait D. Tho. 4. dist. 42. q. 3. a. 2. ad 2. *Secundum Matrimonium quàmvis in se consideratum, sit perfectum Sacramentum, tamen in ordine ad primum consideratum, habet aliquid de defectu Sacramenti, quia non habet plenam significationem: cum non sit una unius, sicut est in Matrimonio Christi & Ecclesie, & ratione hujus defectus, benedictio à secundis nuptiis subtrahitur, sed hoc est intelligendum, quando secundæ nuptiæ sunt secundæ, & ex parte viri & ex parte mulieris, vel ex parte mulieris tantum.*

Si enim virgo contrahat cum illo, qui habuit aliam uxorem, nihilominus nuptiæ benedicuntur; salvatur enim aliquo modo significatio, etiam in ordine ad primas nuptias, quia

Christus, est unam Ecclesiam sponsam habere, habet tamen plures personas desponsatas in una Ecclesia, sed anima non potest esse sponsa alterius, quàm Christi, quia cum demum contrahatur, nec est ibi Matrimonium spirituale, propter hoc quando mulier secundò nubis, nuptiæ non benedicuntur propter defectum Sacramenti.

Eodem modo loquitur D. Bonaventura ibi, art. 3. q. 2. in fine: *Ad illud, quod quodammodo obicitur, quod secundæ nuptiæ non benedicantur, dicendum, quod hoc est per accidens; quia primò unius, & per consequens, & sic sunt Sacramentum unionis, non ratione divisionis: tamen quod dicitur de concornitatur unionem, non est de perfectione Sacramenti, ideo non debetur in tali perfectione, ideo tales nuptiæ non benedicuntur, & si per res sequens.*

Sed attendendum, quod nuptiæ secundæ ex parte viri, & primæ ex parte mulieris, vel e converso, vel ex parte utriusque. In primo casu salvatur ritus Sacramenti, Christus enim unius viri pluribus unius, ubi eas desponsas. In secundo casu nihil nuptiæ minime, & ideo in primo casu non videtur esse virgo, quàmvis vir sit bigamus, nuptiæ benedicuntur.

Et quidem Sylvester verb. Nuptiæ, q. 2. explicat hanc sententiam esse veram, ut tenentur jure & seclusà quicumque consuetudine. Et q. ultima, licet neuter conjugum in priori Matrimonio benedictiones susceperit. Nec mirum quia ratio hujus sententiae, à prædictis Doctoribus adducta (si est vera, ratio à priori) id probat. Non enim in nuptiis benedictioni, semel ab alterutro, aut ab utroque conjugate acceptæ; sed bigamus defectui significationis plenæ Sacramenti qui semper invenitur in secundis nuptiis ex parte utriusque, aut ex parte solutæ, etiam si nunquam benedictiones accepit sint.

Porrò nos explicamus, hanc sententiam solùm esse veram attentâ consuetudine, quæ tunc temporis erat, est de illa non tenentur isti Doctores, eò quod satis notanda sunt ista. Ratio autem, quæ adducitur, non est à priori prohibitionis Apostolicæ, sed potius aliqua congruentia, quæ consuetudo non benedicat secundas nuptias solutæ, sicuti secundas nuptias viri.

Interim ratio à priori prohibitionis Apostolicæ est, ut supra ostendimus ex verbis legis, ne benedictio iteretur. Et quia benedictio præcipue dirigitur ad feminam, consuetudo præscripsit, ut si femina non fuerit unquam benedicta, propter eam possit secundis nuptiis impertiri.

Immo Aliqui existimant, consuetudine

eb. 7. D. gualuo

473. Consuetudine hac prohibito in aliquibus locis est abolita. Rit. Rom.

174. Rit. Mechlin.

Consuetudo Prov. Mech. nuptias 2. femina non benedicunt, et si sine prima viri.

474. Eadem consuetudo viguit tempore D. Thomæ.

B. O. S. Sac. Matrimonii

servari, ut semper conferatur benedictio secundis nuptiis, qualitercumque sint secundæ, ubi alter conjux benedictionem minimè suscepit, si ve fit vir, si ve femina; ac proinde attenda consuetudine hodiernâ, solam secundarum nuptiarum benedictionem interdici, quando uterque conjux illam suscepit in alio conjugio.

Cujus consuetudinis ea est ratio (inquit Sanchez sup. n. 23.) quòd in alio eventu non censetur propriè ea benedictio iterari, cum per se solum impendatur ratione conjugis nunquam benedicti, & per accidens ratione focii, ne ille benedictione destitutus maneat; & cum illi abque focio, quem Matrimonium necessariò desiderat, conferri nequeat, datur etiam socio.

Quæ consuetudo approbata est in Extrav. *Concensationi*, Joan. 22. nondum typis excusa, quam refert Perez lib. 5. Ordinationi tit. 1. lib. 5. colum. 4. ibi: *Concensationi antiquæ finem imponere oportet, præsentis declaramus edicto*; quòd, licet vir vel mulier, ad secundas nuptias transiens, benedicti non debeat, cum aliis sit benedictus: contrahens tamen secum, benedicti debet. Quia si forsitan alter eorum, vel ambo ad secundas nuptias transeuntes, in primis benedicti non fuerunt, danda erit benedictio in secundis.

Et sic ait ubique servari Henriquez lib. 11. de Matr. c. 2. n. 3. in Comment. lit. G. Sed ego non credo id hodie esse verum, cum in Rituali Rom. expressè statuatur oppositum: *Sed viduæ nuptias non benedicat, etiam si ejus vir nunquam uxorem duxerit*. Idemque decernit Rituale Mechliniense, ut supra vidimus.

Sed neque Navarrus sup. fatetur (ut perperam ait Henriquez ibidem) ex consuetudine benedicti, si alter contrahentium nunquam receperat benedictiones, sed solum fatetur, consuetudine id posse induci; quod autem inductum sit, nec affirmat, nec negat, ut patet ex verbis ejus sup. relatis. Jam autem multa possunt consuetudine induci, que tamen nullatenus sunt inducta.

Ego (inquit Gutierrez Tract. de Matr. c. 106. n. 14.) censeo, recurrendum esse circa præfatam quæstionem, ad Manuale ad Sacramenta Ecclesiæ ministranda cujuscumque Provinciæ & Episcopatus; & in hoc Civitatenfî Compofstellanæ Provinciæ in Manuali impresso Salmantice apud Joannem à Canova, anno 1569 fol. 35. in principio, cautum in venio, quòd si mulier fuerit vidua, & erat jam benedicta, dimittatur totum, quod sequitur, usque ibi: *His peractis* (hoc est, benedictio) si autem non erat benedicta, procedat ulterius (scilicet benedicens ut ibi) sed clariùs in alio Manuali noviori, impresso Salmantice apud hære-

des Matthiæ Gastii an. 1585. subscripto à Fr. Joanne sancti Hieronymi hæc quæstio decisa est expressè fol. 120. Tit. de Secundis nuptiis, in hunc modum & formam, & ita observatur in praxi, nempe: *Secundæ nuptiæ non sunt benedicende, illæ verò censentur secundæ (ut non benedicantur) quæ sunt secundæ ex parte femine, quamvis sint primæ ex parte viri*.

Nec refert, an ipsa vidua, secundò nubens, sit virgo vel non, sed an sit semel benedicta: unde quæ semel nupsit, sed ante benedictiones receptas vidua facta est, cum postea iterum nubis benedicenda est: & quæ est semel benedicta, non est iterum benedicenda. Ita Gutierrez.

Et de eadem consuetudine loquens Aversa q. 20. sect. 1. §. Jam verò, inquit: Magis recepta videtur, & præsertim in Italia, ut non iteretur benedictio in femina, sed solum in viro ratione femine, non antea benedictæ, & sic concedatur quidem secundis nuptiis viri, non autem femine. Hæc ille.

Videat jam Lector, an hodie verum sit, quod ait Henriquez sup. & ex ipso Sanchez, videlicet, Extravag. Joannis 22. ubique servari. Quod autem addit Sanchez, eam Extrav. servandam esse, eò quòd jus constituat; at in dubio jus servandum est, dum non constat de contrario præcepto, consuetudine inducto: hoc, inquam, non valet; tum quia Extravagantem illam nondum vidimus, juri communi insertam; tum, quòd in multis locis constat de contrario præcepto, consuetudine inducto; tum, quia si est jus, jam non ex consuetudine, sed ex jure scripto, oportet secundis nuptiis benedictio impendatur, ubi alter solus conjux in primis benedictionem accepit.

Nec video, quomodò verum sit, quod Henriquez sup. dicit: Ob quam (Extravagantem) potest hic, sed non tenetur ad benedictiones, qui jam semel eas receperat. Et Sanchez sup. n. 24. sic ait: Quàmvis (ea consuetudo) excuset à transgressione juris communis, cap. Vir, de Secundis nuptiis, interdicentis eam benedictionem: at non inducit præceptum, sed possunt tunc benedictiones omitti, juxta juris communis præscriptum. Quia non eo rigore inducta est, ut obligationem pariat.

Non video, inquam, quomodò hæc doctrina priori cohareat. Si enim Extravagans constituat jus, ut vult Sanchez sup. & idè observanda est; ergo obligationem parit, & per eam revocatur jus commune, quod Pontifex censetur habere in scrinio pectoris sui, arg. cap. 1. de Constit. in 6. Licet Romanus Pontifex (qui jura omnia in scrinio pectoris sui censetur habere) constitutionem condendo posteriorem, priorem quamvis de ipsa mentionem non faciat, revocare noscatur &c.

Nnnnn Ergo

Et Aversa.

481. An dicta Extrav. sit servanda. Henriquez, Sanchez.

482. An d. Extrav. obliget Henriquez, Sanchez.

C. 1. de Constit. in 6

478. Quæstio Sanchez.

Approbatum est in Extrav. Concensationi, Joan. 22.

479. Henriquez ait ubique tam servari.

Navar.

480. Oppositum observatur ex Gutierrez.

Ergo ob eam Extravagantem non solum potest hic, sed etiam tenetur ad benedictiones, qui jam semel eas receperat. Videant Adversarii, quid ad hoc argumentum respondeant.

483. *Benedictio super homines iterari potest, nisi jure prohibeatur.* Hostiensis. Tantum ego addo ex Hostiensis sup. Gof. dixit, quod talis benedictio iterari potest, sicut Extrema Unctio, ut notavi sup. de Sacram. non iterari. *Et quæ sunt iteranda:* quia benedictio, quæ super homines fit, non prohibetur iterari 1. q. 1. *Manus*, quasi diceret: Hæc non fit super afinos. Sed certe nec aliqua benedictio Sacramentalis super afinos fit, sed super homines. Nec tamen sequitur, quod quælibet valeat iterari. Quod ergo innuit illud capitulum: *Manus*, quod benedictio, quæ fit super homines, iterari possit, verum est, nisi ubi in jure prohibetur, ut inf. eod. c. 1. & 3.

Quid si duo ad bigamiam transeant, qui tamen nunquam fuerunt benedicti? Utrique tales poterunt benedici, ut apparet ex prædictis. Sic non est vis in bigamia, sed potius in benedictione, ut & probatur inf. eod. c. 3. Et idem teneas, ut dixi, quoad futura: & quod hactenus factum est, mediocriter tolerari potest; arg. sup. de Consecr. Eccl. *Agua*, quia factæ causæ, infectæ fieri non possunt, ff. de Capti. & postlim. revert. *In bello*, §. *Factæ*. Hæc ille, & nos cum illo.

484. *Quam poenam incurvat perpetram benedicens?* Si autem à nobis quaeritur; quam poenam incurrit Sacerdos, benedictionem secundis Nuptiis impertiens in casu non permisso?

Respondemus: Alex. 3. c. 1. de Secundis nupt. sic statuit: *Capellanum (quem benedictionem cum secunda confiteris celebrasse) ab officio beneficioque suspensum, cum literarum tuarum testimonio, ad Sedem Apostolicam nullatenus destinare postponas.*

485. *Non est ipso jure suspensus.* Sed nunquid ipso jure suspensus est? Minime: nam, ut notat Gloss. ibi in expositione casus: *Mandat Papa Episcopo suo, quatenus Capellanum illum ab officio & beneficio suo suspendat, & sic suspensum ad Apostolicam Sedem transmittat.* Igitur non est poena latae sententiæ sed ferendæ, ut patet ex prioribus verbis. Et alioquin in textu addi debuisset illa particula: *Ipo jure suspensus* &c. Sensus ergo est, ipsum suspende, & ubi suspenderit, à solo Pontifice potest absolvi. Ita Sanchez sup. n. 27. cum Aliis, quos citat.

Est tamen (inquit Covarr. to. 1. de Marr. part. 2. c. 8. §. 10.) hac in re notanda Joan. 22. Extravagans constitutio, ex qua missio Sacerdotis, secundas nuptias benedicens, ad Romanam Curiam, omnino tollitur. Ita etiam docet Sanchez sup. n. 28. & Alii ab eo citati.

486. Sed quæro rursùm: nunquid Episcopus

tenetur eam poenam imponere Clerico, qui criminis reo? Pars affirmativa quibusdam placet, & pro ea adduci potest Gloss. sup. de legata, ibi: *Mandat Papa Episcopo suo*.

Nec dixeris: Pontifex solum loquitur de Clerico, benedicente secundis nuptiis, nondum dissoluto priori Matrimonio; sed in initis, priori conjugio superfluit. Nequaquam sic loquaris; quippe nec verbum est in terminis, id vel à longè subindicans; & Gloss. sup. h. viro suo, transit ad secunda vota: quia Capellanus benedixit mulierem ipsam, ut ait, secundæ benedicti non debent, quædamque qualiter Capellanus iste puniri debeat.

Interim frequentior DD. sententia est, eam suspensionem non esse poenam, sed poenam hujus delicti; sed jure non esse tantam poenam Sacerdoti, benedictionem impertienti secundis nuptiis, legitime impertenti cap. 1. eam suspensionem in hoc casu: quare poenam obnoxiam imponendam esse attentis circumstantiis, quæ gravius aut levius reddunt delictum.

Ducitur; quod poena debeat concedi, non rari gravitati delicti: at non est adeo grave delictum benedictio secundis Matrimoniis, legitime contracti, ut tantam poenam imponat, quanta est suspensio ab officio & beneficio, Sedi Apostolicæ referata. Non ergo credendum est cap. 1. de Secundis nuptiis eam poenam imponens, intelligi in hoc casu. Unde potest iudex hujusmodi Clericum suspendere, licet potest alia poenâ arbitraria punire, cum jus non imponat præcisè suspensionem.

Quare textum dict. cap. 1. imponentem suspensionem, intelligunt, quando impeditur benedictio secundis nuptiis, nondum dissoluto priori Matrimonio, sed in initis, priori conjugio superfluit. Alii autem opinantur: esto intelligeretur de benedictione secundi Matrimonii, legitime contracti, Pontificem eam poenam statuat in initis illo speciali, nec constitutum ibi potest, ea sit poena ordinaria hujus delicti. In lege apud Sanchez sup. n. 30. qui vocat hanc sententiam veriore.

Sed paululum eam expendamus. Et in primis, ut sup. dictum fuit, nullum est verbum in toto capite, ex quo possit colligi Pontificem loqui de 2. Matrimonio, ita ut adhuc primò, ergo gratis videtur hoc dicitur.

Minimè, inquit, quia satis colligitur mens Pontificis ex gravitate poenæ. Sed contra: si poena est improporcionata delicto, quomodo ergo tu dicis, iudicem hujusmodi Clericum posse suspendere? Si iudex potest suspendere, cur Papa non potest mandare Episcopo, ut suspenderet? Et si Papa potest

B O S
Sacramentum
Matrimonii

statuere eam pœnam in facto illo, ut Aliqui admittunt, cur non potuit generaliter eam statuere pro illo facto, vel alio simili? Si ergo reverà pœna illa excedat gravitatem delicti, nec Judex potest eam infligere, nec Pontifex statuere in illo facto, nisi in eo fuissent particulares circumstantiæ aggravantes, de quibus nullatenus constat ex illo textu.

An fortè quis dicere poterit, illum Capellanum benedixisse secundis nuptiis sine debita licentia Parochi, cujus proprium munus est benedicere? Procul dubio talis Capellanus jure merito potuisset suspendi, quandoquidem Concil. Trident. ei imponat suspensionem ipso jure sess. 24. de Matr. c. 1. ibi: *Quòd si quis Parochus, vel alius Sacerdos, sive Regularis, sive secularis sit, tiam si id sibi ex privilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius Parochiæ sponso, sine illorum Parochi licentia Matrimonio conjungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso jure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvasur.*

Quod autem d. cap. 1. de Secundis nupt. de tali Capellano loquatur, mihi comperit non est, nec video aliquem Auctorem, qui id asserat; quàmvis, salvo meliori, ex verbis textus non sit major ratio unum asserendi, quàm aliud; hoc est, verba textus non magis favent uni casui, quàm alteri.

Ut ut sit de verbis legis, cum mens Legislatoris, quæ verbis præferenda est, rationabilis esse debeat, non esset autem rationalis, si gravi pœnâ vellet punire leve delictum; dicendum videtur, vel quòd dicta lex 1. non intelligatur in hoc casu, quando secundæ nuptiæ sunt legitime, quia communiori consensu DD. qui attendi debet ad æstimandam materiæ quantitatem, benedictio in hoc casu non est gravis materia; vel certè asserendum, hanc benedictionem fore materiæ gravem, & idèd meritò sub tali pœna esse prohibitam.

Potrò quòd benedictio nuptiarum sit materia gravis, probari videtur ex Concil. Trid. sup. ubi prohibet eam dari sine licentia proprii Parochi, sub pœna suspensionis ipso jure. Et teste Sanchio lib. 7. disp. 7. n. 3. culpa esset mortalis, benedicere nuptias tempore feriarum; cur autem major sit materia, & per consequens majus peccatum, benedicere nuptias, tempore feriarum, quàm benedicere secundas nuptias legitimas, expectans expectabo resolutionem à Doctioribus. Hoc tantùm addo, quod Averfa dicit sup. §. *Cæterùm*, talem pœnam modò non esse in usu.

Cæterùm si à me quaeritur: quis sit pro-

prius Parochus, qui sponso benedicere vel benedicendi licentiam alteri tribuere debeat? Respondeo cum Averfa sup. sect. 3. §. *Fam*, id eodem modo definiendum esse, sicut suo loco diximus de Parocho, qui sponso in Matrimonio conjungere debet. Idem enim est Parochus (inquit ille) ad utrumque munus: & ita Concilium conjungit utrumque. Benè tamen contingere potest, ut post contractum Matrimonium, conjuges mutent domicilium & parochiam, nondum benedictione suscepta: & tunc illos benedicere debet, non ille prior Parochus, qui eos conjunxit, sed alter cui de novo subduntur: quia non amplius ille primus, sed alter est proprius eorum Parochus, sicut etiam ad alias functiones & Sacramentorum administrationem.

Sed quando contrahentes erant ex duabus parochiis, contendunt aliqui solum mulieris Parochum posse ac debere benedictionem impendere; non autem Parochum viri, nisi de licentia alterius, sicut posset quilibet alius Sacerdos. Et pro hac parte refertur quædam Declaratio sacræ Congregationis:

Notat tamen Sanchez lib. 7. disp. 82. n. 4. alterutrum Parochum tam viri quam mulieris, posse hoc munus adimplere; sicuti diximus antè de Parocho assistente & conjungente. Ac certè ex verbis Concilii non determinatur unus vel alter, sed indifferenter potest esse alteruter, ac possit quilibet ex duobus eligi ab ipsis conjugibus.

Nec Parochus viri, benedicendo sine licentia alterius, faceret contra Concilium; ac proindè nec illius pœnam incurreret. Attamen servandæ in hoc sunt leges seu consuetudines particulares locorum ad evitandas contentiones & rixas. Aut si alicubi sit etiam aliqua pœna imposta, transgressor legis seu consuetudinis eam incurreret. Hactenus Averfa.

Rogas: quam pœnam incurrat Parochus vel alius Sacerdos, qui contra statutum Concilii Trident. sess. 24. de Reform. Matrim. c. 1. ausus fuerit benedicere sponso alterius parochiæ sine illorum Parochi licentia? Responso patet: ex verbis Concilii sup. relatis: *Quòd si quis Parochus &c. ibi: Ipso jure tamdiu suspensus maneat &c.*

Ubi patet (inquit Averfa sup. §. *Non solùm*) ad hanc suspensionem incurrendam, satis esse, si alienus Sacerdos benedictionem solum impendat; quia sub disjunctione dicitur: *Conjungere aut benedicere*. Requiritur tamen malitia & certa scientia: quia dicitur: *Ausus fuerit*. Hæc ille.

Qualis autem ignorantia excuset, & utrum suspensio hæc incurratur, quando Parochus ipse non benedicit alieno parochiano, sed

Idem est proprius Pa. rochus ad Matr. & benedictio- nem, ex Averfa

492. Quid si contrahentes erant ex duabus parochiis?

Alteruter potest benedicere, nisi obstat lex particularis.

493. Quam pœnam incurrat benedicens contra statutum Concilii.

Averfa.

489. De loquatur d. c. 1. de Capellano benedicens sine licentia Trid.

490. Responsio Auctoris.

Utrum benedictio nuptiarum esse materia gravis. Sanchez Averfa.

491.

folùm dat licentiam benedicendi. Item, an per hanc suspensionem, à Tridentino impositam, sublata sit excommunicatio lata in Clement. 1. de Privileg. contra Regulares, absque Parochi licentia solemnizantes Matrimonium, patebit ex dicendis Sect. se-

quenti, ubi de pœnis Parochi assistentis Matrimonio alieni parochiani; quia, ut patet ex verbis Trident. eadem est ratio assistentis & benedictionis, ibi: *Conjungere autem*

SECTIO XI.

DE POENIS MATRIMONII CLANDESTINI

1.

HActenus disputavimus de præsentia Parochi ac testium, requisitâ (ubi obligat Concilium Trident.) ad valorem Matrimonii, & de Denuntiationibus Matrimonio præmittendis; ne dicatur, secundùm Sanchez & alios, clandestinum. Superest tandem de pœnis, à jure Matrimonio clandestino constitutis, disputare. Et primò quidem, de pœnis ipsius Matrimonii clandestini. Deinde de pœnis ipsorum contractuum & testium. Denique de pœnis Parochi, vel alterius Sacerdotis assistentis. Hæc est pœna Matrimonii clandestini:

Ecclesiæ, sed conficiam, quòd aliam Matrimonialiter copulasset, nullatenus exco-

Et quidem de ignorantia sic in dicitur verb. *Ignoram*: Hæc ignorantia non potest esse nisi in filiis legitimi censendi, aliis non legitimi, ut sup. cod. Referent, in dicitur cum filiis, nec per Ecclesiæ permissum, nec parentum ignorantiam excusant, nisi ignorantiam bonorum paternorum non videtur tenui admittendi. Ubi Gloss. verb. *Ignoram*, inquit: Paterna enim ignorantia non excusat, vel alterius tantum excusat filios, si legitime eos. hodie vero paterna ignorantia non excusat filios omnia illa solemnitate, sup. de Clandest. desponsatione, Cum subditis.

CONCLUSIO I.

Filii nati ex Matrimonio clandestino, inito in gradu prohibito, etiam ignoranter, sunt illegitimi.

Rogas; quæ sit illa solemnitas? Legedict. cap. *Cum inhibito*, & scriptum invenitur de Statuimus, ut cum illatrimonia fuerit contrahenda, in Ecclesia per Presbiteros subiacere proponantur, competenti termino præputo &c. Porro omittit illa solemnitas, paternam ignorantiam non excusare filios, eod. cap. expressis verbis declarat Innoc. 3. ibi: *si vero hujusmodi clandestina vel interdicta iugia inire presumpserit in gradum proli etiam ignoranter, soboles de talibus suscepta, prorsus illegitima censentur, quorum ignorantia nullum habebit effectum.* Et rationem illic subdit: *Cum illatrimonia contrahendo, non expertes scientia, vel ipsam ignorantia videntur.*

2.

Si conjugatus vivente prima in facie Ecclesiæ contrahit eum secunda hoc ignorante, legitima erit eorum proles, ex c. 14. Qui filii &c.

Filii geniti ex Matrimonio, verè nullo ob aliquod impedimentum dirimens, contracto tamen publicè in facie Ecclesiæ, quando adfuit bona fides in utroque, vel in altero parente, ignorante impedimentum, sunt legitimi, juxta cap. 14. Qui filii sunt legitimi, sequentis tenoris: *Ex senore literarum vestrarum nobis innotuit, quòd cum G. vidua hæreditatem, quondam R. mariti sui, sibi & pupillo filio suo restitui postularet, pars adversa petitionem ejus nitebatur excludere pro eo, quòd R. maritum ipsius viduæ, de adultério genitum assererat.* Et infra: *Intelligentes, quòd pater prædicti R. matrem ipsius in facie Ecclesiæ ignoram, quòd ipse aliam sibi matrimonialiter copulasset, duxerit in uxorem, & dum ipsa conjux ipsius legitima putaretur, dictum R. suscepit ex eadem: in favorem proli potius declinamus, memoratum R. legitimum reputantes.*

secus si clandestinè contraxerit, aut secunda hoc sciente.

Ubi nota ly *In facie Ecclesiæ*, & ly *Ignoram*. Hinc si pater prædicti R. matrem ipsius duxisset in uxorem non in facie Ecclesiæ, sed clandestinè; aut si quidem in facie

Quæ ratio bene notanda est: nati ex Matrimonio putativo sunt legitimi, juxta dict. cap. *Ex senore*; quia saltem mater parens laborabat ignorantia probabili, & per Matrimonium contractum fuit in facie Ecclesiæ, ut statim vidimus; quæ unquam cessat, quando vel contrahitur sine Parochi & testibus, aut certè omittis denuntiationibus; non enim est probabilis ignorantia, dum omittuntur requisita per Ecclesiam ad assequendam veritatem, sed affectata & indirectè voluntaria; ut explicat d. cap. *Cum inhibito*, ibi: *Vel saltem affectatae ignorantia*

B. O. Sac. Matrimonii